

У В О Д З І Н И

Гэты навучальны лапаможнік напісаны па матэрыялах міжкафедральнай комплекснай тэмы /№ дзярж. рэгістрацыі 01-86.0029207/ "Праблемы развіцця аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў і ансамбляў Беларусі на сучасным этапе" /вынікі даследавання дзейнасці калектываў Віцебскай, Брэсцкай, Магілёўскай абласцей 1970--пачатку 1990-х гг./ і кафедральнай тэмы "Актуальныя праблемы духавога мастацтва і сістэмы падрыхтоўкі спецыялістаў на сучасным этапе развіцця музычнай культуры Беларусі". Даследчай групай, у склад якой увайшлі выкладчыкі кафедраў духавой музыкі, кафедраў эстраднай музыкі, была вывучана дзейнасць аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў і ансамбляў па многіх напрамках і пытаннях. Абследаваны рэгіён быў вызначаны не выпадкова -- менавіта у ім праблема функцыянавання калектываў, арганізацыя іх навучальнай, творчай работы праяўляліся даволі востра.

Неабходна адзначыць, што у перыядычным друку на працягу 1970--90-х гадоў з'яўляліся асобныя публікацыі аб дзейнасці даследчых калектываў, але гэтыя матэрыялы, у асноўным, насілі апісальны характар. У іх паведамлялася аб правядзенні аглядаў-конкурсаў, святаў духавой музыкі, змяшчалася інфармацыя аб творчым шляху калектываў або рэцэнзія аб канцэртным выступленні.

Вывучэнне шырокага кола пытанняў аб творчай дзейнасці аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў і ансамбляў дазволіла вызначыць іх сацыяльныя і культурныя функцыі, а таксама месца ў структуры мастацкай культуры рэспублікі. В працэсе работы над комплекснай тэмай даследчай групай вырашаліся шмат якія задачы, сярод якіх асноўнымі былі наступныя:

-- аналіз навукай літаратуры па метадалогіі і метадыцы канкрэтных сацыялагічных даследаванняў /для гэтай тэмы даследавання мелі значную цікавасць работы У.Я.Ядава/;

-- вывучэнне метадычнай і спецыяльнай літаратуры, нотных выданняў;

-- складанне аб'ектыўнай карціны аб дзейнасці калектываў, іх напяртызацыя, складанне табліцы, што адлюстроўвае іх узаўзельнікаў і саміх аркестравых калектываў;

-- складанне анкет і правядзенне анкетавання удзельнікаў і кіраўнікоў аркестраў;

-- правядзенне выбарачнага інтэрв'юіравання удзельнікаў

калектываў, слухачоў у час правядзення аглядаў, конкурсаў, Святаў духавой музыкі і да т.п.;

-- аналіз мастацкага рэпертуару і метадычны матэрыял, які выкарыстоўваўся ў аркестравых калектывах абследаванага рагіёна;

-- складанне анкет і правядзенне анкетавання удзельнікаў і кіраўнікоў з мэтай выяўлення шляхоў вырашэння асноўных праблем дзейнасці самадзейных духавых і эстрадных аркестраў.

Вырашэнне гэтых задач, аналіз існуючых праблем функцыянавання аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў і ансамбляў выбранага рагіёна, вывучэнне вопыту арганізацыі навучальнай, творчай работы ў калектывах дазволіла даследчай групе, на наш погляд, аб'ектыўна вызначыць тэндэнцыі развіцця гэтых калектываў, выявіць найбольш характэрныя праблемныя пытанні і вызначыць найкратыя шляхі іх вырашэння пры дапамозе аргументаваных вывадаў і практычных рэкамендацый, якія прамамерны для усіх падобных калектываў рэспублікі, што знайшло адлюстраванне і ў гэтым навучальна-метадычным дапаможніку.

Раздзел "Пытанні развіцця інструментальнага выканальніцтва Віцебскай вобласці на старонках перыядычнага друку" дацэнта Ажыгіна С.І. прысвечаны праблемам дзейнасці духавых аркестраў, вакальна-інструментальным ансамблям і рок-групам. Тэматычныя агляды, напісаныя на матэрыялах публікацый газеты "Віцебскі рабочы", адлюстраваны ў асобных параграфіках.

Раздзел "Змест і параметры асноўных кампанентаў дырыжорскай падрыхтоўкі кіраўнікоў духавых, эстрадных аркестраў" дацэнта Валатковіча В.М. на аснове аналізу стану прафесійнай падрыхтоўкі і тэхнічнага майстэрства дырыжораў аматарскіх калектываў адлюстроўвае асноўныя тэарэтычныя паняцці, метадычныя і практычныя палажэнні і рэкамендацыі, якія лагічна і кампактна выкладзены ў сэнсаваці асобных параграфіках. У прынцыпе, яны з'яўляюцца практычнымі рэкамендацыямі не толькі кіраўнікам аматарскіх калектываў, а адрасуюцца усім, хто жадае усвядоміць сутнасць і асаблівасць дырыжорскай падрыхтоўкі, вывучыць тэхналагічныя моманты і развіць практычныя навыкі дырыжорскага майстэрства. Несумненную карысць падрыхтаваны матэрыял прынясе студэнтам аркестравых спецыялізацый.

Смат якія недахопы ў рабоце аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў абумоўлены тым, што кіраўнікі часта вымушаны фарсіра-

ваць асаваенне музычных інструментаў сваімі удзельнікамі калектываў, губляюцца ў паслядоўнасці і месце тых або іншых напругаў работы з калектывам, нягавільна уаўняюць сабе мэты і задачы работы з музыкантамі-аматарамі. Гэтым пытанням прысвечаны раздзел "Праблемы арганізацыі навучальна-творчага працэсу аматарскага духавога, эстраднага аркестравага калектыву" дацэнта Карацеева А.Л. Аднаведныя параграфы дазваляюць з'арыентавацца ў пытаннях мэты і задачах навучальна-выхаваўчага працэсу аркестравых калектываў, на тэарэтычным асновеванні высветліць паняцці аб структуры гэтага працэсу, для чаго аўтарам прапануюцца неабходныя схемы. Канкрэтную карысць прынесе і той спіс рэкамендуемай літаратуры, які дапаможа кіраўнікам духавога, эстраднага аркестра, студэнтам пашырыць свой круггляд па спецыяльных пытаннях арганізацыі навучальна-творчага працэсу аркестравага калектыву.

Практычную цікавасць мае і раздзел "Праблемы навучання гукаатрымання, втрыман на медных духавых інструментах удзельнікаў аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў" старшага выкладчыка Кангушава І.А. Паслядоўны разгляд гэтых пытанняў, падрабязны разбор асабліваецей тэхналагічных момантаў дапаможа кіраўнікам калектываў развіваць неабходныя выканальніцкія навыкі ў сваіх аркестрантаў-аматараў, павысіць выканальніцкую культуру калектыву ў цэлым, а студэнтам -- звярнуць увагу на найбольш праблемныя пытанні, якія могуць узнікнуць перад імі ў час самастойнай працоўнай дзейнасці.

Спецыфічныя пытанні работы в дзіцячым калектывам разгледжаны выкладчыкам Гнідзеўскавым А.А. у раздзеле "Асноўныя напрамкі дзейнасці кіраўніка дзіцячага аматарскага духавога аркестра".

Улічваючы тое, што многія кіраўнікі на практыцы сутыкаюцца з праблемай падбору твораў для фарміравання канцэртнага мастацкага рэпертуару, аўтарам рэкамендуецца спіс нязных твораў, якія могуць быць узяты кіраўнікамі калектываў за аснову ў сваёй рабоце.

Творчыя, метадычныя і арганізацыйныя праблемы функцыянавання дзіцячых духавых аркестравых калектываў прысвечаны матэрыялы раздзела Брагінскага Д.Н.

Вылікае цікавасць і сёмы раздзел, напісаны В.Волжавым. Аўтар разглядае адну з актуальных праблем сучаснай выканальніцкай

дзейнасці духавых аркестраў -- методыку работы над аркестрава-ансамблевымі цяжкасцямі трубачоў і карнетыстаў. Зауважым, што гэтай праблеме была прысвечана вядомая для спецыялістаў работа В. Луба*. Матэрыялы В. Волкава працягваюць ґрунтоўную размову у гэтым накірунку. Падкрэслім, што аўтар для ілюстрацыі тых або іншых тэарэтычных палажэнняў, метадычных абґрунтаванняў звяртаецца да твораў беларускіх аўтараў.

Гэты навучальна-метадычны дапаможнік адрасуецца кіраўнікам аматарскіх духавых, эстрадных аркестраў, а таксама навучэнцам, студэнтам сярэдных вышэйшых навучальных устаноў спецыялізацыі "Духавое выканальніцтва", "Музычнае мастацтва эстрады" на курсу "Гісторыя духавага выканальніцтва", "Методыка работы з аркестрам і ансамблем" /духавы, эстрадны аркестры/, "Методыка навучання ігры на інструменце", "Спецінструмент", "Дырыжыванне і аркестрава-вая практыка".

Кіраўнік міжкафедральнай комплекснай тэмы, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт кафедры духавой музыкі Беларускага Універсітэта культуры

КАРАЦЕЎ А. Л.

---

* Луб В. Методика обучения в самодеятельности трубочей и корнетистов. М.: Музыка, 1982.